

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas

Kintanti Europa: geresnis darbas, geresnis gyvenimas

2005–2008 m. ketverių metų programa

Kintanti Europa: geresnis darbas, geresnis gyvenimas

2005–2008 m. ketverių metų programa

**2004 m. liepos 8 d. Europos gyvenimo ir darbo
sąlygų gerinimo fondo Administracinė valdyba
priėmė 2005–2008 m. ketverių metų programą**

Kataloguotų duomenų galima rasti šio leidinio pabaigoje

Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras

ISBN 92-897-0895-6

© Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas, 2004

Prašymus dėl vertimo ar dauginimo teisių reikia teikti Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo direktoriui adresu: Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas yra savarankiška Europos Sąjungos įstaiga, sukurta padėti formuoti būsimą socialinę ir su darbu susijusių reikalų politiką. Smulkesnės informacijos galite rasti Fondo tinklavietėje **www.eurofound.eu.int**.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas

Wyattville Road

Loughlinstown

Dublin 18

Ireland

Tel. (353 1) 204 31 00

Faks. (353 1) 282 42 09/282 64 56

El. p.: information@eurofound.eu.int

Žiniatinklis: www.eurofound.eu.int

Printed in Denmark

Ši knyga išspausdinta ant popieriaus, kuris blukintas nenaudojant chloro ir pagamintas iš Šiaurės Europos prižiūriuose miškuose užaugintų medžių. Vietoj vieno nukirsto medžio pasodinamas bent vienas naujas medis.

Turinys

Pratarmė	4
Įvadas	5
Bendrieji tikslai	9
2005–2008 m. prioritetai	10
Pagrindinės temos	14
Vertinimas	18

Pratarmė

„Žvelgiant į naujosios ES būsimas galimybes ir iššūkius...“

Šiame dokumente pateikti ateinančių ketverių metų (2005–2008) Fondo programos strateginiai pagrindai. Jame išryškinti būsimi socialinės politikos uždaviniai Europoje ir nurodytos žinių spragos, kurias turi užpildyti Fondas ir jo tyrimai po 2004 m. gegužės mėn. įvykusios didžiausios Europos Sąjungos plėtros. Ekonominė, socialinė ir institucinė prasme plėtra – tai vienas pagrindinių veiksnių, nulemsiančių pokyčius per ateinančius ketverius metus. Pagrindinis ketverių metų programos tikslas – žvelgti į būsimas naujosios ES galimybes ir iššūkius.

Fondo tikslas – paversti Europą pačia konkurencingiausia, žiniomis pagrįsta ekonomika pasaulyje, didinti užimtumą ir jo kokybę, skatinti naujoves ir verslininkystę, kartu skatinant socialinę sanglaudą ir įtrauktį, trumpai tariant, įgyvendinti Lisabonos strategijos uždavinius.

Šiame kontekste Fondo tikslas – stebėsenos veikloje ir kituose tyrimuose įgytas žinias panaudoti tam, kad būtų galima geriau suprasti iššūkius, remti permainas visuomenėje ir ekonomikoje, teikti interesų grupėms pokyčių valdymui būtiną informaciją.

Programoje ateinantiems ketveriems metams numatomos keturios pagrindinės prioritetinės Fondo darbo temos: užimtumas, darbo ir gyvenimo pusiausvyra, darbo santykiai ir partnerystė, socialinė sanglauda. Programoje taip pat pabrėžiama visapusiško bei integruoto požiūrio į šiuos politikos klausimus ir veiksmingo bendravimo su pagrindine Fondo auditorija visoje Europoje svarba.

Išsamias veiklos programas kasmet tvirtina Fondo administracinė valdyba.

Willy Buschak

L. e. direktoriaus pareigas

„Paremti pagrindinių socialinių veikėjų, kurių užduotis – geresnių gyvenimo ir darbo sąlygų planavimas ir kūrimas Europoje, darbą...“

Fondo misija ir vaidmuo

Fondas buvo įsteigtas 1975 m., siekiant „prisidėti prie geresnių gyvenimo bei darbo sąlygų planavimo ir sukūrimo, kaupiant ir skleidžiant žinias, galinčias padėti įgyvendinti šį tikslą“.¹ Kaip tyrimų ir stebėsenos centras, Fondas siekia tapti pagrindiniu žinių ir informacijos apie gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimą Europoje šaltiniu.

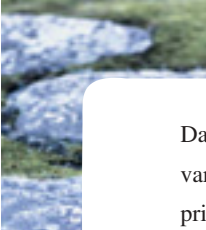
Dauguma problemų, kurias pastaraisiais metais Fondas tyrė, pavyzdžiui, visuomenės senėjimas, darbo laikas ir informacinė visuomenė, Europos socialinėje darbotvarkėje dabar yra pirmaeilės. Per pastarąjį dešimtmetį interesų grupėms ir plačiajai visuomenei Fondas suteikė plačią žinių bazę su palyginamais duomenimis apie darbo santykius, darbo sąlygas ir su jais susijusius gyvenimo sąlygų aspektus. Europos darbo santykių informacinė tarnyba, Europos darbo sąlygų tyrimas ir naujasis Gyvenimo sąlygų tyrimas – tai unikalūs žinių šaltiniai. Per ankstesnę ketverių metų programą (2001–2004) Fondas laipsniškai plėtė savo tyrimų ir stebėsenos veiklą įtraukdamas dešimt naujų valstybių narių ir likusias tris šalis kandidates.

2001 m. Fondas dar labiau sustiprino savo stebėsenos pajėgumus įsteigdamas Europos pokyčių priežiūros centrą (EPPC). Šis centras vykdo įvairių tinklų kūrimo, tyrimų, informacijos kaupimo ir skleidimo veiklą, kurios svarbiausias tikslas – suprasti ir numatyti pramonės permainas Europoje.

Praktinės patirties tyrimai, kuriais nustatomi sėkmingų permainų veiksniai, papildo stebėseną ir susijusias analizes. Taigi Fondo tyrimai padeda ne tik dokumentuoti ir suprasti permainas, bet ir sukurti bei skleisti idėjas, kaip gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas per vidutinės ir ilgesnės trukmės laikotarpį.

Pastarieji Fondo darbai buvo atlikti pasisėmus idėjų iš Lisabonos strategijos iššūkių ir tikslų. Būtina vienu metu veikti visais frontais – užimtumo, konkurencingumo, gerų gyvenimo ir darbo sąlygų kokybės srityse.

¹ 1975 m. gegužės 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1365/75.

Darbo vietų ar įmonių srityje vykstantiems pokyčiams, taip pat pokyčių darbo vietose varomiesiems struktūriniams veiksniams būtina skirti daugiau dėmesio. Darbo vietos turi būti pritaikytos nuolatiniam pokyčiams ir naujovėms. Fondas gali suvaidinti pagrindinį vaidmenį, padėdamas visiems dalyviams vienodai suprasti, kokių pokyčių reikia darbo vietų lygiu, ir skatinti norą taikyti naujus darbo būdus.

Savarankiškas, turėdamas plačius įgaliojimus ir trišalę struktūrą, Fondas ypač gerai pritaikytas tam, kad galėtų teikti informaciją, kurios reikia integruotam ir visapusiškam požiūriui į darbo ir gyvenimo kokybės gerinimą ir pokyčių numatymą bei valdymą. Todėl jis gali puikiai susidoroti su koordinuoto požiūrio į ekonominės, užimtumo ir socialinės politikos ES lygiu uždaviniais.

Fondo tikslinę auditoriją sudaro viešosios valdžios institucijos, socialiniai partneriai ir tie, kurie susiję su socialinės politikos kūrimu ES lygiu. Susiedamas tyrimus su rūpimais politikos klausimais, Fondas siekia teikti informaciją, kuri yra svarbi politikos formuotojams ir įgyvendintojams.

Jo darbas turi didelę vertę tiems, kurie valdo pokyčius ir diegia patobulinimus darbo vietose ir konkrečiose vietovėse. Fondo trišalė valdymo struktūra padeda šiems pagrindiniams socialiniams dalyviams aktyviai dalyvauti jo darbo plėtotėje, diskusijose ir sklaidoje.

Kintantis kontekstas

Europos Sąjungos plėtra sukurs naujų galimybių Europos socialiniam, ekonominiam ir kultūriniam vystymui. Fondo tyrimai parodė, kad visi europiečiai turi panašų supratimą apie tai, kas prisideda prie jų gyvenimo kokybės: gera sveikata, pakankamos pajamos ir šeima, į kurią galima atsiremti. Po Europos Sąjungos plėtros reikės stiprinti socialinę politiką, kadangi būtina spręsti esamas problemas, be to, netrukus atsiras ir naujų iššūkių. Daugelis problemų, kurios buvo svarbios ankstesniais metais, pavyzdžiui: nedarbas, menkas darbo užmokestis ir skurdas, negalia ir bloga sveikata, sveikatos, socialinių ir kitų viešųjų tarnybų bei sistemų trūkumai, darbo santykiai, galimybės naudotis informacijos ir komunikacijos technologijomis, vis dar opios ir jas taip pat reikia spręsti. Kai kurioms grupėms tikriausiai reikės skirti daugiau dėmesio.

Fondo veiklai turės įtakos didėjanti kultūrinių vertybių ir patirties socialinėje arenoje įvairovė, taip pat šalių ir regionų produktyvumo ir užimtumo skirtumai. Komisijos trečioji ataskaita apie ekonominę ir socialinę sanglaudą pabrėžė ne tik žmogiškojo kapitalo ir švietimo bei mokymo galimybių svarbą, bet ir būtinybę atsižvelgti į kitus pagrindinius su konkurencingumu susijusius veiksnius, kaip antai: į fizinį ir socialinį kapitalą, inovacinius gebėjimus ir aplinkos kokybę. Būtina stiprinti socialinio, ekonominio ir darnaus aplinkos vystymo ryšius.

Europos Sąjungos pagrindinis požiūris į socialinę ir ekonominę plėtrą atspindi Lisabonos strategijoje. Joje nurodyti trys vienas kitą papildantys ir remiantys tikslai: visiškas užimtumas, kokybė ir produktyvumas darbe, taip pat socialinė sanglauda ir įtrauktis. Kad būtų galima išlaikyti konkurencingumą pasaulinėje ekonomikoje, sukurti ir išlaikyti produktyvumą bei užimtumą, užtikrinti aukštą gyvenimo ir darbo sąlygų kokybę, ypač žinių varomoje visuomenėje, Fondui reikės teikti tiksliai, svarbiai, savalaikę ir praktinę informaciją, kuria galėtų remtis šio proceso pagrindiniai veikėjai.

Pasiekti Lisabonos tikslus – ambicingas uždavinys. Europos užimtumo darbo grupės, kuriai vadovauja Wim Kok, ataskaitoje pabrėžiama, jog norint skatinti ekonominį augimą ir spręsti skurdo bei socialinės išskirties problemas būtina didinti užimtumą. Ataskaitoje išryškinama, jog sprendžiant struktūrinius globalizacijos, ekonominės integracijos ir greito visuomenės senėjimo iššūkius būtinas integruotas požiūris. Siekdami sukurti ir užpildyti daugiau darbo vietų, valstybės narės, socialiniai partneriai, įmonės ir darbuotojai turi didinti savo gebėjimus numatyti, pastūmėti ir įsisavinti pokyčius. Norint padidinti užimtumą, labai svarbu išlaikyti daugiau dirbančių žmonių ir į darbo rinką pritraukti daugiau darbuotojų, ypač moterų ir vyresniojo amžiaus asmenų.

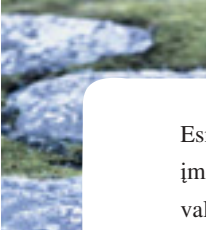
Europos socialinės politikos darbotvarkės peržiūra 2003 m. viduryje patvirtino, jog būtina skatinti kokybę, kaip klestinčios ekonomikos, galinčios sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų bei didesnę socialinę sanglaudą, varomąją jėgą. Įgyvendinant antrą darbotvarkės dalį, daugiau dėmesio bus skiriama naujų ir geresnių darbo vietų kūrimui, lankstumo ir saugumo pusiausvyrai, kovai su skurdu, išskirtimi ir diskriminacija, darbo organizavimo modernizavimui, socialinei apsaugai ir lyčių lygybės skatinimui esamose ir naujosiose valstybėse narėse.

Kiti pokyčiai, kaip antai: platesnis atviro koordinavimo metodo taikymas, lyginamasis vertinimas, rodiklių ir konkrečiais planais pagrįstų strategijų nustatymas socialinėje politikoje, turės svarbią įtaką pokyčių valdymui ir kartu būsimam Fondo darbui.

Globalizacijos kontekste turėtų būti ištirtas lyginamasis vertinimas pagal laimėjimus ES nepriklausančiose šalyse, pavyzdžiui, JAV, Japonijoje, Kinijoje ir Indijoje.

Europos pokyčių priežiūros centro konkreti pareiga – rinkti informaciją ir ja keistis, kad būtų geriau suprantami, numatomi ir valdomi pokyčių įmonėse, sektoriuose ir regionuose. Fondo platesnio susirūpinimo gyvenimo ir darbo sąlygomis kontekste svarbiausią vietą užima įmonės ir darbo vietos, nes tai aplinka, kurioje vyksta pokyčių. Skatinant Europos gebėjimus pokyčių srityje, Fondas gali suvaidinti pagrindinį vaidmenį. Per ateinančius kelerius metus jis daugiau pastangų skirs tam, kad geriau būtų galima suprasti pokyčių varomąsias jėgas ir numatyti bei valdyti pokyčius. Fondas turi ypač geras galimybes išnagrinėti struktūras, technologijas, įvairią praktiką ir kultūrą, kurios arba padeda, arba kliudo organizaciniam mokymuisi ir inovacijoms.

Esminės sritys, kurios nusipelno dėmesio – tai vis didėjanti labai mažų ir mažų bei vidutinių įmonių svarba, naujas darbo laiko organizavimas, darbų ir gamybos mobilumas, paslaugų ir valdymo decentralizavimas, darbo organizavimo naujovės, žmogiškojo kapitalo vystymas, moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra.

Demografiniai ir socialiniai pokyčiai (ypač darbo jėgos ir apskritai gyventojų senėjimas, taip pat pastaruju metu greitai atsirandantys namų ūkio struktūros, gimstamumo, mobilumo ir migracijos pokyčiai), taip pat vis dar nedingstantis skurdas ir socialinė išskirtis meta nuolatinį iššūkį socialinės apsaugos, ypač socialinio draudimo ir pensijų, modernizavimui ir reformai. Jie taip pat turi svarbių padarinių užimtumo ir darbo rinkos strategijoms, valdymui ir darbo santykių sistemoms.

Pirmiau nurodytus iššūkius ir uždavinius imasi spręsti Fondo ketverių metų programa.

Pirmiausia ji yra skirta socialinės srities pagrindinių veikėjų, atsakingų už geresnių gyvenimo ir darbo sąlygų Europoje planavimą ir kūrimą, darbui remti.

Bendrieji tikslai

„Pagrindinės veiklos sutvirtinimas ir tobulinimas, stebėsenos vaidmens stiprinimas, ateities perspektyvų visose srityse plėtotė...“

Fondo ketverių metų programa yra paremta informacija apie pastarojo meto ir būsimus tikėtinus pokyčius Europos ekonomikoje ir visuomenėje, taip pat apie naujas tendencijas bei pokyčius už ES ribų. Joje taip pat atsispindi iš naujo įvertintas Fondo vaidmuo ir gebėjimai toliau veiksmingai ir našiai vykdyti savo įpareigojimus. Šiame procese yra numatytos tam tikros bendrosios veiklos programos kūrimo gairės ateinantiems ketveriems metams:

- **Plėtoti ir stiprinti pagrindinę mokslinių tyrimų, diskusijų ir informacijos sklaidos veiklą**
Bendras tikslas – didinti efektyvumą, našumą, tikslingumą ir nuoseklumą.
- **Stiprinti Fondo stebėsenos ir tyrimų veiklą**
Tikslas – darbo sąlygų, gyvenimo sąlygų, darbo santykių srityse ir Europos pokyčių priežiūros centrui (EPPC) užtikrinti aukštos kokybės politikos formavimui svarbią informaciją.
- **Dėmesį sutelkti į ribotą pagrindinių politikos temų skaičių**
Tai reiškia, kad būtina remtis savo pagrindinėmis stipriosiomis pusėmis, stebėsenos veikla ir anksčiau atliktu darbu, atsižvelgiant į turimus išteklius ir tikslinės auditorijos reikmes.
- **Plėtoti darbą, atsižvelgiant į praktinę patirtį**
Tai reiškia analizuoti iniciatyvas visų pirma darbo vietose ir įmonėse, taip pat bendruomenėse ir regionuose.
- **Savo veikloje visuomet pabrėžti ateities perspektyvą**
Tai reiškia stengtis tobulinti pagrindinių socialinių dalyvių pokyčių numatymo, valdymo ir stiprinimo įgūdžius ir gebėjimus; todėl Fondas turi lanksčiai reaguoti į atsirandančius naujus prioritetus.
- **Visoje veikloje atsižvelgti į lyčių lygybės aspektus**
Tam būtina visose Fondo darbo srityse lyčių lygybės perspektyvą nuosekliai ir tikslingai integruoti į veiklos planavimą, programavimą, įgyvendinimą ir vertinimą.
- **Fondo darbe nepamiršti sektorių (privataus ir viešojo sektoriaus) perspektyvos**
Kurie konkretūs sektoriai bus pasirinkti, priklausys nuo pokyčių analizės rezultatų ir ES politikos tikslų.

2005–2008 m. prioritetai

„Pokyčių stebėseną, to, kas veiksmingiausia tyrimas, dalijimasis idėjomis ir patirtimi...“

Fondo aštuntoji ketverių metų programa remiasi stipriosiomis pusėmis, sritimis, kuriose sukauptos geriausios žinios, ir pasiteisinusiomis paslaugomis. Ji orientuota į ateitį ir gebėjimus tirti atsirandančias naujas problemas Europai judant į priekį 2010 m. link Didėjantys Fondo dalyvių ir naudotojų poreikiai bei lūkesčiai reikalauja, kad Fondas išliktų lankstus, jautriai reaguotų į atsirandančias problemas, siektų našumo ir kartu didintų savo veiklos kokybę ir vertę.

Darbo programa siejama su trimis pagrindiniais uždaviniais:

1. Pokyčių stebėseną ir jų suvokimas.
2. Analizę ir tyrimą to, kas veiksmingiausia.
3. Dalijimasis idėjomis bei patirtimi ir jų sklaida.

Visi šie trys uždaviniai siejami su bendraisiais tikslais, kurie turi būti vykdomi keturiose pagrindinėse teminėse srityse: užimtumas, darbo ir gyvenimo pusiausvyra, darbo santykiai ir partnerystė, socialinė sanglauda.

Pokyčių stebėseną ir jų suvokimas

Fondo atliekamos stebėsenos priemonės – tai nuolatiniai (darbo sąlygų, gyvenimo sąlygų, įmonių) klausimynų tyrimai ir reguliarius pranešimai apie naujus pokyčius, remiantis informacija, gauta iš korespondentų ir institutų valstybėse narėse per Europos darbo santykių informacinę tarnybą (EDSIT), Europos darbo sąlygų observatoriją (EDSO) ir Europos pertvarkos stebėjimo tarnybą (EPST), kuri yra Europos pokyčių priežiūros centro (EPPC) sudedamoji dalis.

Tyrimai padeda Fondui reguliariai rinkti ir analizuoti lyginamuosius duomenis apie padėtį visoje ES. Šių duomenų išsami analizė padeda Fondui nustatyti atsirandančias naujas tendencijas, geriau suprasti politikos problemas. Tyrimai yra ne tik unikalūs informacijos šaltiniai, bet ir patikimas tobulinimų ir į ateitį orientuotų perspektyvų kūrimo pagrindas. Reguliariais tyrimais ir valstybių narių ataskaitomis bei jų sisteminga analize nuolat ir labai plačiai naudojama.

Per ateinančius ketverius metus Fondas:

- Toliau reguliariai teiks aukštos kokybės duomenis apie tendencijas ir pokyčius išsiplėtusioje Europoje ir ES nepriklausančiose šalyse.
- Stengsis gerinti stebėsenos priemonių kokybę ir tikslumą, tirdamas suderinamumą su kitais vidaus ir išorės šaltiniais.
- Pakartotinai tirs ir tobulins naujesnes iniciatyvas, kaip antai EDSO.

- Skirs daugiau dėmesio gerai lyginamajai analizei ir stiprins vidaus gebėjimus naudotis duomenimis.
- Toliau plėtos Fondo stebėsenos priemonės kaip pagrindinius pokyčių numatymo ir valdymo instrumentus.
- Stiprins EPPC kaip Europos gebėjimo numatyti ir valdyti pokyčius pagrindinės priemonės vaidmenį.
- Plačiau stebės tendencijas ir pokyčius visose naujų ir senųjų valstybių narių pasienio zonos.

Ketverių metų programa remsis ankstesne patirtimi ir įgyvendins vieną išties tyrimų ciklą:

- darbo sąlygų tyrimą 2005 m.;
- gyvenimo sąlygų tyrimą 2007 m.;
- naują įmonių tyrimą 2008 m.

Ši stebėsenos veikla sieks bendrųjų tikslų ir bus siejama su pagrindinėmis teminėmis sritimis, siekiant užtikrinti trijų pagrindinių uždavinių 2005–2008 m. nuoseklumą.

Analizuoti ir tirti, kas veiksmingiausia

Pagal savo įgaliojimus Fondas, atsižvelgdamas į praktinę patirtį, privalo kurti idėjas, kaip gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas.² Tai reiškia, jog reikia tirti, kas yra veiksminga, o kas neveiksminga. Atliekant stebėseną būtina atlikti plačias analizes. Fondas stengsis jas papildyti platesne informacija apie pokyčių valdymą ir

naujovių kūrimą bei jų tyrimais. Jis tirs augimo ir konkurencingumo žmogiškuosius ir socialinius aspektus ir analizuos pokyčių iniciatyvų įgyvendinimą ir rezultatus. Tam gali reikėti tirti konkrečius atvejus ir veiksmus darbo vietose ir vietinėje aplinkoje, parinktų valstybių narių konkrečiuose veiklos sektoriuose ir regionuose.

Per ateinančius ketverius metus Fondas:

- Išsamiai tirs konkrečias politikos ir praktikos iniciatyvas bei veiksmus, kurie turi įtakos jų vystymui, ir sieks nustatyti pagrindinius dalykus, iš kurių galima pasimokyti, kaip juos veiksmingai įgyvendinti ir sėkmingai taikyti praktikoje.
- Nurodys aiškius tyrimų projektų pasirinkimo jo metinėse veiklos programose kriterijus, atsižvelgiant į stebėsenos ir kitų tyrimų rezultatus, einamuosius ES politikos tikslus atitinkamose srityse ir pagrindines temas, numatytas 2005–2008 m. laikotarpiui.
- Sukurs atitinkamas praktinės patirties duomenų bazes, kurios galėtų paremti platesnę ir dinamiškesnę tobulinimo priemonių tvarumo analizę.

Gyvenimo kokybės problemoms Fondas taikys integruotą ir į įvairius aspektus atsižvelgiančią metodiką bei skirs ypatingą dėmesį darbo ir gyvenimo sąlygų ryšiu su atitinkama politika ir

² Steigiamojo reglamento 2 straipsnio 2 dalis.

įvairių veikėjų vaidmeniui. Fondas neapsiribos vien tik problemomis ar sunkumus patiriančiomis konkrečiomis grupėmis ar sektoriais, bet taikys pozityvesnį būdą, stengdamasis nustatyti galimybes ir ekonominius pokyčius, kurie užkerta kelią problemoms. Šios srities tyrimuose atsispindės 2005–2008 m. laikotarpiui nustatyti bendrieji tikslai ir pagrindinės temos.

Dalijimasis idėjomis bei patirtimi ir jų sklaida.

Fondas yra įgaliotas stiprinti keitimąsi informacija ir patirtimi.³ Tam būtina, kad Fondas aktyviai perduotų ir praneštų savo darbo rezultatus interesų grupėms, tikslinėms grupėms ir įvairiems informacijos tarpininkams. Jis taip pat turėtų suteikti galimybes ES socialinės politikos veikėjams diskutuoti ir keistis idėjomis bei patirtimi tam tikrais pasirinktais socialiniais klausimais.

Per ateinančius ketverius metus Fondas:

- Rems dalijimąsi praktine patirtimi ir tyrimų rezultatais išsiplėtusioje Europoje (tiksliniai seminarai, įmonių ir verslo mokyklų tinklai, mokomosios medžiagos, remiantis Fondo darbo patirtimi, rengimas).
- Ugdys pagrindinių veikėjų gebėjimą spręsti naujus uždavinius, gilindamas jų supratimą apie atsirandančias ar būsimas politikos problemas, teikdamas koncepcijas ir modelius,

kurie padeda strateginiam mąstymui, padėdamas taikyti atitinkamus metodus ir priemones tiems uždaviniams spręsti.

- Stiprins diskusijas, suteikdamas įvairiems veikėjams – viešosios valdžios institucijoms, socialiniams partneriams, praktikams, mokslininkams – galimybes aptarti Fondo darbo rezultatus (projektų lygio pratybas, seminarus, skirtus konkrečioms temoms ar klausimams, svarbias konferencijas, įskaitant kas dvejus metus vykstantį Forumą).

Fondas taip pat yra įgaliotas kuo glaudžiau bendradarbiauti su valstybių narių specializuotais institutais, fondais bei įstaigomis ar tarptautiniu lygiu.⁴ Tai visų pirma taikytina Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūrai Bilbao, su kuria Fondas bendradarbiaus remdamasis galiojančiu bendradarbiavimo susitarimu. Fondas tirs galimybę sudaryti panašius susitarimus su kitomis agentūromis, pavyzdžiui, Europos aplinkos agentūra Kopenhagoje.

Tinklų kūrimą Fondas visuomet laikė svarbia priemone. Jis dar kartą persvarstys savo tinklus ir praktinio darbo (formalius ir neformalius) bendrumus, siekdamas gerinti bendradarbiavimą duomenų rinkimo, žinių perdavimo ir keitimosi patirtimi srityse. Tikslas – per ateinančius ketverius metus sukurti oficialesnę šios veiklos

³ Steigiamojo reglamento 3 straipsnio 1 dalis.

⁴ 3 straipsnio 2 dalis *idem*.

strategija, kurioje būtų nurodyti tinklų tipai, jų nariai ir tikslas, taip pat jų pareigos ir tikėtini rezultatai.

Pagrindiniai veiklos tikslai komunikacijos srityje yra šie:

- Tikslinėms auditorijoms laiku ir tinkamu būdu pranešti apie Fondo darbą, organizuojant pristatymus žodžiu, susitikimus ir renginius, taip pat naudojant spausdintus ir elektroninius produktus.
- Teikti produktus ir rezultatus, pritaikytus įvairių politikos ir praktikos etapų reikmėms, pradedant koncepcijos kūrimo ir projektavimo etapu ir baigiant įgyvendinimo praktinėmis pasekmėmis ir vertinimu.
- Teikti priemones ir būdus, kurie, tobulinant technologijų naudojimą ir kuriant naujus

Fondo informacijos paketus, palengvintų nuolatinę ir interaktyvią prieigą prie Fondo informacijos.

- Mokyti, kaip rasti būtiną informaciją (pagal katalogus, rodykles, sąsajas).
- Veiksmingiau naudotis interneto priemonėmis Fondo darbo rezultatų sklaidai, visų pirma jo stebėsenos veiklos duomenų sklaidai.

Metinis komunikacijos planas yra metinės veiklos programos sudedamoji dalis. Jis sudaromas, remiantis naudotojų poreikiais. Juo siekiama užtikrinti, kad tikslinės grupės gautų informaciją apie pokyčius ir teminius klausimus. Fondo gebėjimus bendrauti su tikslinėmis auditorijomis ir jas informuoti remia strateginis informacinės ir komunikacinės technologijos taikymo planas.

Pagrindinės temos

„Susikoncentravimas į keturias pagrindines temas, siekiant užtikrinti nuoseklumą skirtingose tyrimų srityse...“

2005–2008 m. laikotarpiui Fondas yra nustatęs keturias pagrindines temas, kurias jis nuodugniai tyrinės:

- Užimtumas.
- Darbo ir gyvenimo pusiausvyra.
- Darbo santykiai ir partnerystė.
- Socialinė sanglauda.

Šios temos yra pasirinktos, vadovaujantis Fondo įgaliojimais ir atsižvelgiant į jo stipriąsias puses. Jose atsispindi pagrindiniai Lisabonos strategijos ir ES socialinės politikos elementai, taip pat esminiai išsiplėtusios Europos dabarties ir ateities uždaviniai. Fondas savo veiklą skirs šioms prioritetinėms temoms: stebėsenos veikla, tyrimas, kas yra veiksminga, dalijimasis patirtimi ir jos sklaida. Fondas taip pat sieks, kad visose skirtingose srityse būtų užtikrintas nuoseklumas.

Kaip galimos darbo apimties pavyzdys, toliau nurodomi kai kurie kiekvienos temos klausimai, kurie galėtų būti nagrinėjami tyrimuose, diskusijose ir sklaidoje. Faktiškai pasirinkti klausimai bus išsamiau apibrėžti metinėse veiklos programose, remiantis ankstesnių tyrimų rezultatais ir atsižvelgiant į politikos prioritetus ES lygiu, o visų pirma į

tuos prioritetus, kurie yra susiję su plėtra ir Lisabonos strategijos tikslais.

Užimtumas

Fondas jau sukaupe nemaža žinių ir patirties apie tai, koks yra ryšys tarp lankstumo, produktyvumo ir galimybės dalyvauti darbo rinkoje. Vis dėlto tolesniuose tyrimuose lankstumo ir užimtumo ryšys ir toliau išliks svarbi tema. Darbo sąlygos yra pagrindinė Fondo veiklos sudedamoji dalis, o užimtumo gerinimas darbo vietų kiekybės ir kokybės prasme – vienas svarbiausių ES politikos prioritetų. Vienodos galimybės ir geresnės prieigos sąlygos užimtumo srityje Lisabonos ir Europos užimtumo strategijose užima pagrindinę vietą.

2004 m. įmonių tyrimo ir 2005 m. darbo sąlygų tyrimo rezultatai bei jų tolesnė analizė kartu su Europos pokyčių priežiūros centro Europos pertvarkos stebėjimo tarnyba suteiks vertingų duomenų, kurie padės toliau dirbti šioje srityje. Išsamesnės studijos taps informacijos šaltiniu apie praktinę veiklą darbo vietų plėtros srityje. Tyrimai leis nustatyti būsimus pokyčius darbo rinkoje sektorių lygiu ir nacionaliniu lygiu bei priemonės, kaip gerinti ryšį tarp darbuotojų paklausos ir pasiūlos. Ypatingas dėmesys bus skiriamas pažeidžiamoms grupėms, kaip jas įtraukti į darbo rinką ir joje išlaikyti.

Klausimai, kurie galėtų būti nagrinėjami, yra šie: naujos darbo formos ir modeliai; darbo organizavimo modernizavimas; gebėjimų taikyti naujoves darbo vietose ugdymas; išorinių veiksmų vaidmuo ugdant gebėjimus modernizacijos ir naujovių srityse; verslumo ugdymas ir įmonių tinklų kūrimas; užimtumo ir profesinis mobilumas; darbo vietų judėjimas tarp regionų ir šalių; žmogiškasis kapitalas, mokymasis visą gyvenimą, karjeros kūrimas, profesinis orientavimas ir konsultavimas bei rizikos valdymas; darbo kokybė ir darbo vietos kaita, susijusi su konkurencingumu, produktyvumu ir naujų darbo vietų kūrimu; verslumas; prieiga prie darbo rinkos, reintegracija į ją ir išlikimas joje, dėmesį skiriant visų pirma nuskriaustosioms grupėms; įvairių kartų valdymas darbo vietoje.

Darbo ir gyvenimo pusiausvyrą

Fondas turi ypatingą nišą gyvenimo ir darbo sąlygų tarpusavio santykių tyrimuose, įskaitant būtinybę derinti darbinio gyvenimo reikalavimus su šeima, mokymusi visą gyvenimą, su darbu nesusijusiais įsipareigojimais ir poilsiu. Spręsti įvairias problemas, su kuriomis susiduria darbuotojai, vyrai ir moterys, bei jų šeimos, yra svarbu ne tik gyvenimo kokybės atžvilgiu, bet ir siekiant Lisabonos didesnio

užimtumo ir konkurencingo ekonominio augimo tikslų.

Fondo gyvenimo kokybės tyrimo rezultatų informacija ir analizė, 2004 m. įmonių tyrimas ir 2005 m. darbo sąlygų tyrimas suteiks galimybę naujai pažvelgti į šią seną problemą ir nurodys kryptis, kuriomis reikia tirti priemones, kaip gerinti padėtį.

Konkrečiau dėmesio galėtų susilaukti šie klausimai: naujų iniciatyvų kūrimas įmonėse ir kolektyvinėse derybose, atsižvelgiant visų pirma į gyvenimo perspektyvas; darbo ir gyvenimo pusiausvyros bei konkurencingumo ir darbo vietų kūrimo ryšys; atitinkamos politikos ir paslaugų (užimtumo, pensijų, socialinio draudimo, globos, švietimo, aplinkos, transporto, būsto) vaidmuo; viešosios valdžios institucijų ir veikėjų už įmonės ribų vaidmuo, remiant ir skatinant darbuotojus ir darbdavius atsižvelgti į gyvenimo perspektyvą organizuojant darbą; visuomenės senėjimo ir demografinių pokyčių ryšys; šeimos politikos kaita; tam tikrų darbuotojų kategorijų (pavyzdžiui, tėvų, senus asmenis ir išlaikytinius globojančių darbuotojų) problemos ir MVI bei labai mažos įmonės.

Darbo santykiai ir partnerystė

Kaip trišalė organizacija, turinti senus darbinius ryšius su socialiniais partneriais ir viešosios valdžios institucijomis ES ir nacionaliniu lygiu, Fondas turi daug galimybių palengvinti socialinių partnerių ir viešosios valdžios institucijų diskusijas. Visų pirma Fondas turi didelę patirtį stebint ir analizuojant įvairių darbo santykiuose dalyvaujančių asmenų vaidmenį, darbo santykių procesus ir rezultatus.

Europos darbo santykių informacinė tarnyba ir toliau liks svarbia Fondo pagrindinės veiklos dalimi ir prisidės prie visų pagrindinių temų. Tačiau partnerystės klausimas yra atskira tema, ypač atsižvelgiant į ES plėtrą ir šių procesų svarbą gerinant gyvenimo kokybę ir numatant pokyčius. Partnerystė darbo vietose – tai potencialus organizacinių naujovių, produktyvumo didinimo ir gebėjimų keistis variklis bei šaltinis.

Fondas galėtų nagrinėti tokius šios temos klausimus: socialinių partnerių vaidmuo ir socialinio dialogo plėtojimas (ypač naujosiose valstybėse narėse ir didėjančios socialinės darbotvarkės kontekste); naujos valdymo struktūros, formos ir procesai; darbo santykiai mažose ir vidutinėse

įmonėse; darbo santykių ir socialinio dialogo įvairių struktūrų ir lygių tarpusavio ryšiai bei ryšys su naujų darbo vietų kūrimu, kintančiomis darbo rinkomis, naujovių ir konkurencingumo vystymu; partnerystės vaidmuo numatant ir valdant pokyčius, įskaitant ryšius su viešosios valdžios institucijomis ir pilietinės visuomenės dalyviais.

Socialinė sanglauda

Europos Vadovų Taryba, posėdžiavusi 2000 m. kovo mėn. Lisabonoje, pripažino, kad skurdo ir socialinės išskirties mastai Europos Sąjungoje yra nepriimtini. Todėl socialiai glaudesnės Sąjungos kūrimas yra esminis elementas, siekiant įgyvendinti dešimtmečiui numatytus jos strateginius tvaraus ekonominio augimo, geresnių ir įvairesnių darbo vietų bei didesnės socialinės sanglaudos tikslus.

Eurbarometro atlikto gyvenimo kokybės tyrimo būsimosiose valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse analize Fondas parodė, kad padidėjusioje Europoje bus dar labiau būtina spręsti nedarbo, skurdo ir socialinės išskirties problemas. Fondo gebėjimai stebėti ir analizuoti pokyčius šioje srityje ypač išaugo jam pačiam 2003 m. atlikus pirmąjį gyvenimo sąlygų tyrimą 28 Europos

valstybėse. Šis tyrimas padės nustatyti klausimus, kuriuos reikia geriau išanalizuoti, ir padės pagrindus platesniam pokyčių stebėjimui per ilgesnį laiką.

Šios temos tirtini klausimai: visuomenės senėjimas, kartų solidarumas ir iššūčiai pensijų, sveikatos ir globos, socialinės, ekonominės ir kultūrinės migrantų integracijos srityse (užimtumas, socialinė apsauga, būstas); aplinkos ir viešųjų

paslaugų kokybė, ypač naujosiose valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse bei mažas pajamas turintiems asmenims arba asmenims, gyvenantiems kaimo vietovėse; socialinės apsaugos sistemų ir socialinių naujovių įtaka naujų darbo vietų kūrimui, pramonės naujovėms ir verslumui; privataus ir ne rinkos sektorių įtaka skatinant socialinę įtrauktį, mažinant senyvo amžiaus asmenų ir kitų darbo rinkoje nedalyvaujančių grupių socialinę išskirtį.

Vertinimas

„Įvertinimo rezultatų panaudojimas veiklos planavimui ir prioritetų pasirinkimui...“

Komisijos naujojo Finansinio reglamento 7 skyriaus 25 straipsnio 4 dalis įpareigoja Fondą reguliariai atlikti programų ir veiklos *ex ante* ir *ex post* įvertinimą. Vadovaudamasis šiuo reikalavimu ir remdamasis pirmojo 2000–2001 m. išorės vertintojų atlikto vertinimo rezultatais, Fondas toliau stiprins savo vertinimo procedūras.

Bus siekiama šių pagrindinių tikslų: vertinimo rezultatus panaudoti taip, kad jie padėtų planuoti veiklą ir nustatyti prioritetus, našiai paskirstyti išteklius bei prisidėtų prie vykdomos veiklos kokybės gerinimo ir ataskaitų apie pasiekimus rengimo.

Fondas visų pirma:

- Nuolatos ir sistemingai stebės 2005–2008 m. programos ir jos metinių veiklos programų strateginių tikslų įgyvendinimą ir rengs kiekybinius duomenis.
- Tobulins veiklos priemones ir procesus, kurie padeda stebėti ir vertinti Fondo veiklą, įskaitant kontaktų valdymo sistemą, Fondo rezultatų ir paslaugų panaudojimą ir poveikį, projektų valdymo priemones ir sistemas, tinklų stebėjimą, naudotojų tyrimus, konferencijų vertinimą ir t. t.
- Savo interesų grupėms reguliariai teiks žinias apie Fondo veiklos įgyvendinimą, pavyzdžiui, savo metinėje ataskaitoje.

- Stiprins savo kokybės kontrolės ir vertinimo procesus projektų lygiu per visą programos vykdymo laiką ir grįžtamuoju ryšiu teiks nuolatiniam tobulinimui būtiną informaciją.
- Per Patariamąjį komitetą užtikrins interesų grupių dalyvavimą produktų ir paslaugų vertinime (įskaitant galimą išorės ekspertų dalyvavimą, vadovaujantis pataisyto reglamento dėl Fondo valdymo nuostatomis).

Per ketverių metų programą 2005–2008 m. laikotarpiu Fondas atliks du didelius išorinius vertinimus šiose srityse:

- Europos pokyčių priežiūros centras (2005).
- Viso Fondo veikla (2007), apimanti 2001–2006 m. laikotarpį. Šis vertinimas padės planuoti veiklą ir nustatyti prioritetus kitai ketverių metų programai.

Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas

Kintanti Europa: geresnis darbas, geresnis gyvenimas

Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras

2004 – 18 p. – 16 x 23,5 cm

ISBN 92-897-0895-6

PARDAVIMAS IR PRENUMERATA

Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuro leidžiamų mokamų leidinių galima įsigyti mūsų pardavimo kioskuose visame pasaulyje.

Kaip galima įsigyti konkrečių leidinių?

Gavę pardavimo kioskų sąrašą, išsirinkite jus dominantį ir susisiekę su juo pateikite užsakymą.

Kaip gauti pardavimo kioskų sąrašą?

- Žiūrėkite Oficialiųjų leidinių biuro svetainę internete:
<http://publications.eu.int/>
- Pateikite prašymą faksu (352) 2929 42758 ir gausite išspausdintą sąrašą.

Leidinių biuras

Publications.eu.int

ISBN 92-897-0895-6

9 789289 708951